

"מקובלת" - מערכי שיעור ליסודי, לחט"ב ולתיכון

המונח 'מקובלת' והשאיפה להיות כזאת, לא השתנו מאז שהיינו בעצמנו נערות. לכולנו ודאי יש זיכרונות מורכבים ולעיתים אף כואבים בנושא הזה, בין אם "נחשבנו" למקובלות ובין אם לא "נחשבנו" למקובלות. התופעה הזאת ממשיכה ומשגשגת בעוצמות חדשות בתרבות העכשווית שבה שולטים אמצעי התקשורת, הרשתות החברתיות והמותגים, ההשלכות שלה כרוכות לעיתים בפגיעות קשות בנערות.

וכך כותב אליעזר יריב במאמרו: "[אלימות חברתית של בנות](#)"

"סממנים של אלימות חברתית מתחילים להיראות כבר בגן הילדים והם גוברים עם תחילת הלימודים בבית הספר היסודי וככל שהבנות מתקרבות לגיל ההתבגרות. נערות בכיתה ז נוקטות הרבה בפעולות של נידוי והתעלמות ונמנעות מעימות ישיר. בנות, יותר מבנים, מעורבות באלימות חברתית סמויה, הן כפוגעות והן כנפגעות... מכיוון שילדים נוטים להסתיר את פגיעותיהם, במיוחד כאשר מדובר בהפצה שקטה מפה לאוזן של דברי בלע, קשה מאוד לאתר ולגלות מסע כזה של נידוי והחרמה. הגיוני שהפגיעה בקורבן תהיה במישור שחשוב לו. אצל בנות, המישור המשמעותי ביותר קשור לאינטימיות, היחסים הקרובים עם בנות אחרות. בגיל ההתבגרות נוסף תבלין חדש, התייחסות ופגיעה מזלזלת בדימוי הגופני והרגשי הנשי. השימוש בפגיעה כזו הופך שכיח ומקובל ככל שהגיל עולה. ילדים שנופלים קורבן לאלימות חברתית חשים יותר בדידות, דיכאון, חרדה חברתית, ונטייה להימנעות חברתית. אף על פי שאלימות פיזית בולטת הרבה יותר, מתברר שדווקא אלימות ביחסים גורמת ליותר קשיי הסתגלות של הקורבנות, דיכאון ומחשבות אובדניות".

בחרנו להתייחס הפעם לנערות, על אף שגם בנים עסוקים ב'להיות מקובלים'. ישנה חשיבות רבה לעיסוק בנושא עם התלמידות בנפרד מהבנים, במרחב בטוח, שמאפשר שיח פתוח ומכבד.

איור בשיעור

בעולם העכשווי ילדות וילדים מוצפות/ים במסרים חזותיים, ומשך הצפייה שלהן/ם במסכים חזותיים עולה מאוד על משך הקריאה של טקסטים מילוליים. החינוך בעידן החזותי ביסס את המושג 'אוריינות חזותית' מתוך הכרה בחשיבותם של המסרים החזותיים, ובהכרח לפתח אצל הלומדות/ים את היכולת לפענח אותם ולחשוב עליהם באופן ביקורתי. א/נשי החינוך בתחום זה מציעות/ים להטמיע את המרכיב החזותי בכל תחומי הלימוד, לא רק בשיעורי האמנות, ולהפוך אותו לרכיב משמעותי בעל נראות גבוהה במערכת הלימודים.

המורה יכולה/ להיעזר במרכיב חזותי למטרות שונות ובאופנים שונים. אחד מהם הוא שימוש במרכיב חזותי כמו תמונה ללימוד נושא חדש. התמונה יכולה לשמש גירוי לתלמידות/ים לעורר סקרנות ולשאול שאלות על הנושא החדש. באופן זה בחרנו להביא בפני התלמידות/ים את האיור 'מקובלת' כפתיחה למערך השיעור בנושא. השימוש באיור מסייע גם ליצור הרחקה מסוימת מן הנושא הטעון, ואפשרות לדון בדמויות שבאיור במקום או לפני שנדון בדמויות ממשיות מחיי התלמידות/ים עצמן/ם.

בקישור זה האיור "מקובלת"

בתחילת השיעור, הזמינו את התלמידות/ים להתבונן באיור. לאחר מכן תוכלו לבחור ולהיעזר בשאלות הבאות:

לכתיבה אישית:

- ? מי 'המקובלת' באיור? מי ה'לא מקובלת'?
- ? מהן התכונות של כל אחת מהן? (חיצוניות ופנימיות).
- ? מי מהן היית רוצה שתהיה חברה שלך? מדוע?

לשיחה בקבוצת הבנות בכיתה:

- ? האם במציאות ניתן להבחין בקלות בין 'מקובלת' ל'לא מקובלת'?
- ? מה מגדיר את ה'מקובלת'?
- ? מי מגדיר את ה'מקובלת' (מי 'קיבל' אותה)?
- ? האם אפשר להפוך ל'מקובלת'? האם כדאי?
- ? מה מרוויחה ה'מקובלת'? מה היא מפסידה?
- ? האם מי שהיתה 'מקובלת' תהיה אישה 'מקובלת'? (שאלו אחיות גדולות או את האימהות)
- ? מדוע נושא זה מעסיק כל כך נערות?
- ? מדוע זה נושא טעון? איך הוא יכול להשפיע על נערות?
- ? האם אפשר לבטל את המושג?

מערך שיעור לבית הספר היסודי

באתר kids.co.il כותבת ילדה:

"שלום שמי יוליה ואני בת 11 ואני לא מקובלת בכיתה ואני לא יודעת מה לעשות וכולם מתייחסים אליי רע".

נשתף את התלמידות בפניה של יוליה, נערוך דיון סביב השאלות:

? מה אתן חושבות על המושג 'מקובלת'?

? האם חשוב להיות מקובלת? למה כן או למה לא?

? למה זה כל כך נפוץ בכיתה ובבית הספר?

? מה אפשר להרוויח מזה? מה אפשר להפסיד מזה?

כל תלמידה תכתוב תגובה אישית ליוליה, מבלי לציין את שמה. על גבי פתקים שניצור עבורן

יוליה היקרה,

נאסוף את התגובות שנכתבו, ונחלק אותן לתלמידות כך שכל אחת תקבל תגובה שמישהי אחרת כתבה. כל תלמידה בתורה תקרא את התגובה שקיבלה ותתייחס אליה: האם היא מסכימה עם הדברים או לא? האם התגובה תעזור לדעתה ליוליה?

נמשיג את סוגי התגובות האפשריות לילדה שמרגישה כך, ונכתוב אותן על הלוח: עצות איך להיות מקובלת, שלילת המושג מקובלת, שותפות להרגשה, היעזרות בגורמים נוספים ועוד.

נשאל:

? למה לדעתכן יוליה כתבה באתר?

? איך אפשר לעזור לה?

? מה אפשר לעשות כדי שילדות לא ייפגעו?

התלמידות ינסחו יחד מכתב משותף אל יוליה מכל בנות הכיתה, כך שיכלול את הדעות של כולן. באופן זה לא רק ידברו' על אלא יתנסו בהכללה של כולן.

התנסיתן בשיעור? נשמח מאוד לשמוע רשמים, תובנות, הצעות, שתפו אותנו:

שלחו לנו את תגובתכן ל- info.kedma@gmail.com וצרפו תוצרים: מכתבים שכתבו התלמידות ליוליה.

מערך שיעור לחט"ב ולתיכון

זהו שיעור כפול המבוסס על צפייה בחלק מהסרט 'מקובלות' - סרט ישראלי קצר מ-2013. השיחה על הסרט ועל הדמויות שבו מאפשרת הרחקה מסוימת מהמציאות, שעליה קשה יותר לדבר. [ניתן לצפות בסרט בקישור זה](#). מטרת השיעור היא לאפשר שיח פתוח בנושא, להעמיק בהבנה של הרגשות, ההשלכות והמשמעויות המורכבות של הנושא. להביע עמדות שונות ללא שיפוטיים, אך גם ללא פגיעה באף תלמידה.

נקרין את הסרט ברצף עד הדקה ה-17.27, ונעבור לכתיבה אישית: התלמידות יכתבו באופן חופשי במשך כמה דקות - רגשות ומחשבות שעלו להן בעקבות הצפייה (נדגיש שהכתיבה מיועדת לעיניהן בלבד, כדי שירגישו חופשיות להתבטא).

לאחר הכתיבה האישית נבחר אחת מן הפעילויות הבאות:

מונולוגים אישיים- פעילות ב - 3 קבוצות:

כל קבוצה תכתוב מונולוג פנימי של אחת הדמויות המרכזיות בסרט. המונולוג יכתב בגוף ראשון, יענה על השאלות: מה אני מרגישה? מה אני חושבת? ויהיה מפורט ככל האפשר. הדמויות הן: מיקה, רוני ודניאל. לאחר הכתיבה, נציגה מכל קבוצה תקרא בקול את המונולוג. לאחר כל מונולוג נבקש מהתלמידות להתייחס למה ששמעו בעזרת השאלות הבאות:

? האם הזדהו עם הדמות ומדוע?

? האם הן מבינות אותה? האם קשה להן אתה?

? מה היו אומרות לה? מה היו שואלות אותה?

בתום הקריאה של 3 המונולוגים הפנימיים, נמשיך ונשוחח עם התלמידות בעזרת השאלות:

? עם מי אנו מזדהות עכשיו יותר ומדוע?

? מה מתוך המונולוגים הפנימיים יכול להפוך לדיאלוג אמיתי בין הדמויות?

? מה הייתן רוצות שיקרה בהמשך הסרט? או: איך הייתן משנות את התסריט?

פעילות בעקבות הסרט עם קלפי 'מקלפת':

בחרנו מספר שאלות שמאפשרות להעמיק בהתבוננות ביקורתית ולחשוף את המסרים הגלויים והסמויים שבסרט.

קבוצת שאלות ראשונה:

נבקש מתלמידות שונות לקרוא את השאלות שבקלפים, ונדון בעזרתן ברבדים הגלויים יותר של הסיפור:

1. מה הסיפור שמספרים לי?
2. מהי תמונת המציאות שמבנה הסיפור? איך נראה העולם לפי הסיפור והאם הוא דומה לשלי או שונה משלי?
3. מה מסופר על הדמויות המרכזיות?
4. מה מסופר על דמויות השוליים?
5. מהם היחסים המתוארים בין הדמויות? מהם יחסי הכוח ביניהן?

קבוצת שאלות שניה:

נקרא את השאלות ונדון בעזרתן ברבדים סמויים יותר של הסיפור:

1. מה הסיפור שלא מספרים לי? האם חשוב לדעת זאת?
2. מה לא מסופר על הדמויות המרכזיות? ולמה?
3. מה לא מסופר על הדמויות שבשוליים? ולמה?
4. אילו דמויות נעדרות מהסיפור?
5. מהם המסרים הסמויים ואיך הם מועברים?
6. למה מספרים לי את הסיפור? מדוע 'חשוב' לספר אותו? מה רוצים שיקרה לי כתוצאה מהקריאה, ומה דעתי על כך?

קבוצת שאלות שלישית:

עוסקת בהקשרים הרחבים יותר של הסיפור:

1. מהו ההקשר הרחב שבו מסופר הסיפור? (חברתי-פוליטי-כלכלי)?
2. האם הסיפור מתכתב עם סיפורים אחרים שאנחנו מכירות/ים? (באיזה כיוון? בכיוונים מנוגדים?)
3. האם הסיפור משמר דעות קדומות וסטריאוטיפים או מאתגר אותם?
4. האם יש מסרים פשוטים שאפשר היה להביא אותם באופן מורכב יותר?
5. איך האלמנטים החזותיים מדגישים את המסרים בסיפור?
6. איך מוצגת ההצלחה בסיפור? האם כחריגה? האם נדרש נס או כישרון גדול כדי להצליח? האם היא נגישה לכולן?

פעילות עם ציטוטים מהסרט:

נניח על הרצפה כמה ציטוטים מפי הדמויות שבסרט, נבקש מהתלמידות להסתובב ביניהם, ולבחור משפט שירצו להתייחס אליו. (מבלי לקחת את הציטוט, כך שיוכלו לבחור בו כמה תלמידות).
ציטוטים מהסרט:

"אותי כן מעניין מה חושבים עלי, פעם אחת בחיים אני רוצה להיות שייכת".

"הם סתם חבורה של ילדים מפוצצים בכסף, שלא יודעים שיט על החיים".

"רק תתלבשי יפה, שלא תפדחי אותי, כן?"

"היא פוסטמה מכוערת שלא יודעת שהיא פוסטמה מכוערת".

"אני רוצה להיות חברה שלכן".

"זה לא בנות שאת רוצה להיות חברה שלהן, תאמיני לי".

"למה רק אתן מחליטות?"

"כאילו שזה מעניין אותי מה המטומטמים האלה חושבים עלי".

"חשבתי שאת בן אדם אמיתי, אבל את סתם פארש".

כל תלמידה בתורה תציג בקול את הציטוט שבחרה ותאמר למה בחרה בציטוט הזה, ומה היא חושבת עליו. נאפשר לתלמידות נוספות שבחרו באותו ציטוט להתייחס אליו, ונעודד ביטוי של מגוון דעות ללא שיפוט. אם ישנם ציטוטים שלא נבחרו, נשאל מדוע לא נבחרו ומה הן חושבות עליהם.

התנסיתן בשיעור? חשוב לנו לשמוע מכן - מה עבד יותר ומה פחות. שתפו אותנו:

שלחו לנו את תגובתכן ל- info.kedma@gmail.com וצרפו תמונות, טקסטים של מונולוגים פנימיים שנכתבו, משפטים מפוזרים בכיתה, מסרים שנכתבו על הלוח...